

Fekets Gábor – Sztupjászky Endre

**Április 28.-a, a munkahelyi balesetben megsérültek
vagy elhunytak emléknapja**

Készült az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány támogatásával
Kiadta a LIGA Szakszervezetek
1068 Budapest, Benczúr u. 41.
Tel.: 321-5262, Fax.: 321-5405
Elektronikus levél: info@liganet.hu
Honlap: <http://www.liganet.hu>
Felelős kiadó: Gaskó István
Szerkesztette: Kozák László
Budapest, 2004.

„...A hatékony munkavédelem nem csupán az eredményes gazdaságpo-
litika része, hanem egy alapvető emberi jog...”
(*Kofi Annan, ENSZ főtitkár*)

„...Jelenlegi becslések szerint évente közel kétmillió férfi és nő veszíti
életét munkabalesetben és foglalkozási ártalomból eredő betegségek-
ben...
A tisztas munkának biztonságos munkának kellene lennie, de sajnos
még messze vagyunk attól, hogy elérjük ezt a célt.”
(*Juan Somavia, igazgató, ILO*)

Tartalom

A munkavédelemmel kapcsolatos tények	4
Foglalkozási ártalomból eredő elhalálozások legfőbb okai	6
AZ ILO céljai 2004-ben	10
Munkavédelem a kibővült Európai Unióban.....	11
Mire számíthatunk munkavédelmi szempontból az Unióhoz való csatlakozás után?.....	12
A régi és az új tagállamokban tapasztalható munkafeltételek összehasonlítása.....	14
A munkavédelem Magyarországon	20
Az Országos Munkabiztonsági és Munkaügyi Főfelügyelőség tájékoztatója a 2002. évi munkabalesetek alakulásáról.	24
Munkavédelemmel foglalkozó információforrások.....	31
Nemzetközi Emléknap.....	32

A munkavédelemmel kapcsolatos tények

Minden évben becslések szerint kétmillió nő és férfi veszíti el az életét munkahelyi balesetek és foglalkozási ártalmakból adódó megbetegedések következtében. Világméretben mintegy 270 millió foglalkozási balesetet és 160 millió foglalkozási ártalomból eredő megbetegedést regisztrálnak évente. Mindez nem a végzet műve, és a sérülések, megbetegedések nem is a munka természetes velejárói! A balesetek és a megbetegedések nem következnek be, ha megfelelőek lennének a munkafeltételek. Ha a munkáltatók megfelelő munkafeltételeket, egészséges munkakörnyezetet biztosítanak, ha bevonják a munkavállalók képviselőit azokba a döntésekbe, amelyek a termelés biztonságára hatnak.

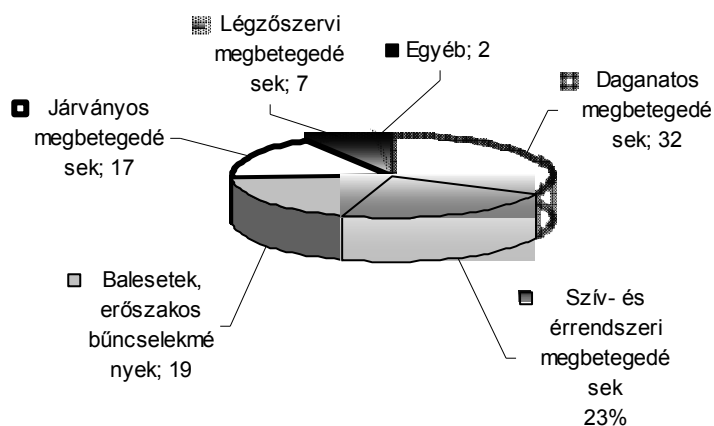
A 20. század során az ipari országokban megfigyelhető volt a súlyos munkahelyi balesetek arányának csökkenése. Ez a folyamat az egészségesebbé és biztonságosabbá tett munkahelyek következménye volt. Hamis az a vélekedés, hogy az erőteljes munkavédelem rontja a versenyképességet. Ennek pontosan az ellenkezője bizonyosodott be! Az erős munkavédelmi kultúra ugyanis a munkáltatóknak és a kormánzatnak is hasznos. A különböző munkavédelmi technikák alkalmazása az üzleti teljesítmény növelésében és a munkahelyi balesetek, megbetegedések társadalmi, gazdasági költségeinek csökkentésében is hatékonynak bizonyult. Napjainkban, az egyes országokban megfigyelhető magas szintű munkavédelmi szabályozás annak a tartós erőfeszítésnek az eredménye, amelyet a háromoldalú társadalmi párbeszéd, a szakszervezetek és munkáltatók által kötött kollektív szerződések, valamint a megfelelő ellenőrzéssel megerősített hatékony munkavédelmi törvények bátorítottak. Sajnos a világ nagyobbik része ezen a területen is óriási lemaradást könyvelhet el a fejlett ipari országokhoz képest. A szakszervezetei mozgalom számára komoly kihívást jelent, hogy a fejlett munkavédelemmel járó előnyöket az egész világon kézzelfoghatóvá tegye. Magyarországon 2003-ban 133-an haltak meg és 25 745-en szenvedtek sérülést munkabalesetek következtében. Mindez azt mutatja, hogy hazánkban is van még teendő.

Kulcsfontosságú globális statisztikák

- Az ILO felmérései szerint minden nap átlagosan 5000-en halnak meg munkahelyi balesetben, vagy foglalkozásukkal összefüggő megbetegedés következményeként.
- Évente körülbelül 270 millióan szenvednek el halálos, vagy nem halálos kimenetelű munkahelyi balesetet, és mintegy 160 millióan betegszenek meg foglalkozási ártalomból kifolyólag. A megbetegedések egyharmadában ez fejenként legalább négy munkanap kiesését jelenti.
- A munkahelyi balesetektől és foglalkozási ártalmakból fakadó sérülések, elhalálozások és megbetegedések költsége, a munkából való kiesésen, a gyógykezelésen, a rokkantsági és özvegyi nyugdíjakon keresztül a világ teljes GDP-jének négy százalékát (1 251 353 millió USD) emészti fel.
- A munkaerő elhalálozásból és megbetegedéséből fakadó GDP-veszteség hússzor nagyobb, mint a hivatalos fejlesztési támogatások összege.
- Évente közel 355 ezren veszítik életüket munkavégzés közben. A halálesetek fele mezőgazdasági munka során történik, tehát abban az ágazatban, amelyben a világ munkaerejének fele dolgozik.
- Évente 22 000 gyermek veszíti életét munkavégzés közben.
- A veszélyes anyagok évente 340 000 dolgozót ölnek meg. Egyedül az azbeszt 100 000 életért felelős.
- A bőr daganatos megbetegedéseinek 10 százaléka a veszélyes anyagok által előidézett munkahelyi károsodásoknak tudható be.
- 2002-ben csak az Egyesült Államokban kb. két millió dolgozó vált munkahelyi bűncselekmény áldozatává. Az Egyesült Királyságban a felnőtt dolgozók 1,7 százaléka vált egyszer, vagy többször munkahelyi bűncselekmény áldozatává.

- A latin-amerikai bányászok 37 százaléka szenved szilikózisban (kovasav által okozott halálos tüdőbetegségben), az 50 év fölötti bányászoknak csaknem a fele.

Munkavégzéssel összefüggő halálzási okok

Forrás: ILO. Introductory Report: Decent Work – Safe Work 2002

Foglalkozási ártalomból eredő elhalálozások legfőbb okai

Daganatos megbetegedések esetében (az összes haláleset 32%-a)

- Azbesztpor belélegzése
- Rákkeltő vegyszerek alkalmazása
- Ionizáló sugárzás és radioaktív anyagok használata, (pl. radon, vagy UV-sugárzás)
- Kovaföld (szilíciumdioxid) és más rákkeltő por belélegzése
- Dohányfüst belélegzése (passzív dohányzás) a munkahelyen

- Dízelmotor kipufogógázának belélegzése

Keringési megbetegedések esetében (Az összes halálest 23%-a)

Szív- és érrendszeri megbetegedések

- Rendszeres túlórázás és éjszakai munka, túl hosszú napi munkaidő
- A magas elvárásokból és a korlátozott döntési jogkörből fakadó, erős stresszt okozó munkaterhelés (pl. buszvezetők)
- Zajterheléssel járó munka
- Fokozott sérülésveszéllyel járó munka
- Vegyszerek rendszeres használata, karbon diszulfid, nitroglicerín, ólom, kobalt, szénmonoxid (öntödei munkások, forgalmas úton dolgozók), más veszélyes anyagok, arzén, antimon, stb. rendszeres használata.
- dohányfüst belélegzése (passzív dohányzás)

Agyérrendszeri megbetegedések

- Rendszeres túlórázás
- dohányfüst belélegzése (passzív dohányzás)

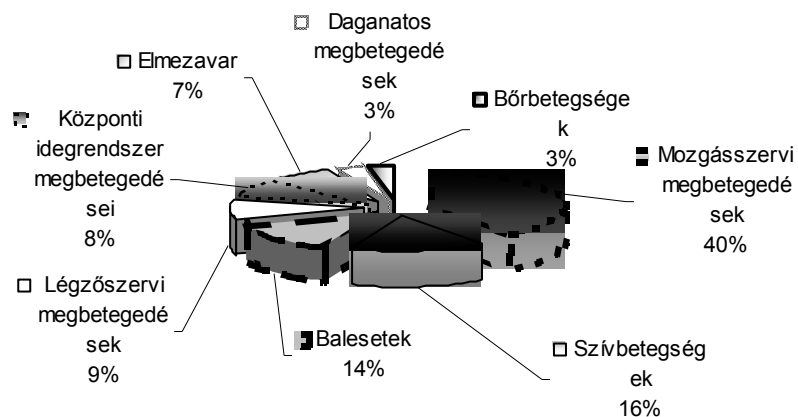
Munkahelyi balesetek esetében (Az összes halálest 19%-a)

- A vállalati munkavédelmi politika, struktúra és együttműködés hiánya, a munkavédelmi rendszer hiánya
- Szegényes munkavédelmi kultúra
- A tudás, az elérhető megoldások, a tudatosság, az információs központok hiánya
- Megfelelő kormányzati politika hiánya, jogi és ellenőrzési rendszer hiányosságai, nem hatékony háromoldalú együttműködés
- Ösztönző kártérítési rendszer hiánya (balesetbiztosítási ág hiánya)
- Szegényes munkaegészségügyi szolgáltatások
- A hatékony, többszintű képzési, oktatási rendszer hiánya

Járványos betegségek miatt (Az összes halálest 17%-a)

- Fertőzések és paraziták okozta betegségek (malária, vírusok és baktériumok okozta betegségek, cecelég okozta fertőzés, zoonózis, stb.)
- Rossz minőségű ivóvíz fogyasztása
- Higiénias ismeretek hiánya

Sérülések és megbetegedések költségeinek aránya

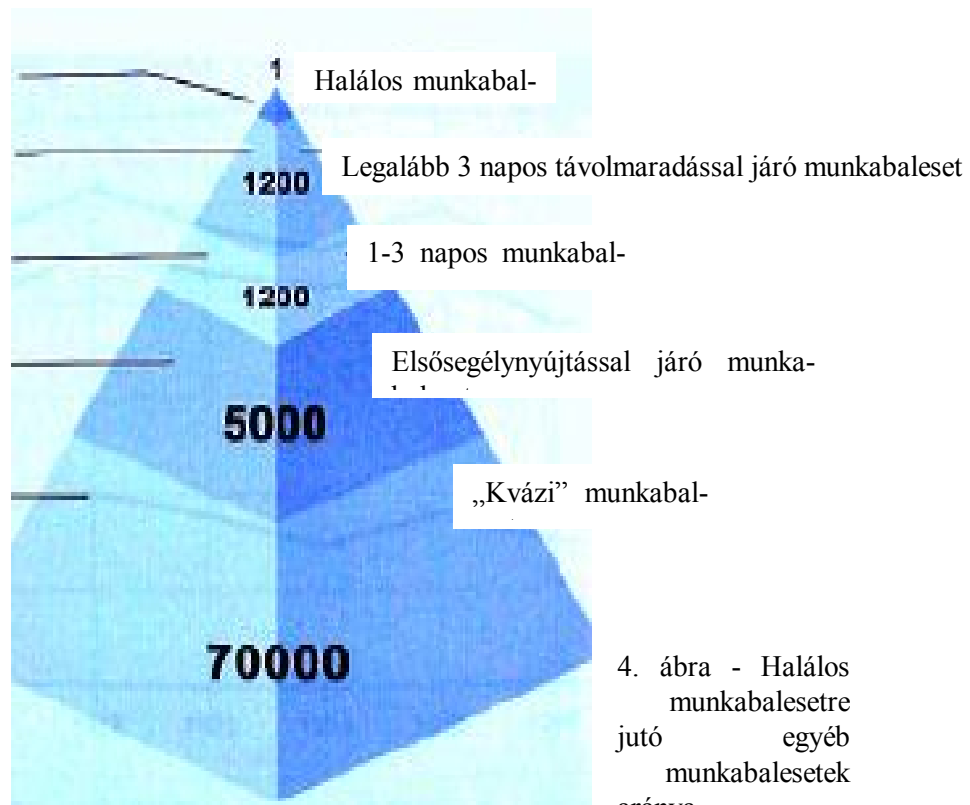

100 000 dolgozóra jutó halálos balesetek száma

Európa		Világ	
Románia	14	Nepál	30
Horvátország	13	Banglades	26
Cseh Köztársaság	12	Tunézia	25
Bulgária	11	Thaiföld	23
Litvánia	11	Dél-Afrikai Köztársaság	19
Lengyelország	10	Peru	19
Magyarország	10	Malajzia	18
Spanyolország	9	Brazília	17
Portugália	6	Costa Rica	16
Írország	5	Dél-Koreai Köztársaság	16

Belgium	4	Argentína	15
Finnország	3	Kanada	6
Franciaország	3	Egyesült Államok	5
Svédország	2	Új Zéland	4
Egyesült Királyság	1	Ausztrália	3
Málta	1	Japán	3

Balesetből eredő sérülések csak ritkán, számos tényező együttállása-kor vezetnek halálesethez. A halálos balesetek ezért csak a jéghegy csúcsát alkotják. A munka jellegétől függően egy halálesetre 500-2000 kisebb sérülés jut. Ezt illusztrálja az alábbi baleseti piramis:

4. ábra - Halálos munkabalesetre jutó egyéb munkabalesetek aránya

Sok vállalat és néhány kormányzat a teljes balesetmentesség célját tűzte ki maga elé. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a balesetek számát a statisztikailag mérhető szint alá kívánják szorítani. Ha minden ILO tagállam alkalmazná azokat a legjobb balesetmegelőző stratégiákat, amelyek a területén olcsón megvalósíthatók, akkor közel 300.000 haláleset (a 360.000-ból) és 200 millió baleset (a 270 millióból) megelőzhető lenne, nem beszélve a balesetek és halálesetek költségeinek megtakarításáról.

AZ ILO céljai 2004-ben

2004-ben az ILO három területre helyezi a hangsúlyt– a vegyi anyagok használatával járó kockázatokra, a munkahelyi erőszakra és a légzőszervi foglalkozási ártalmakra.

A vegyi anyagok használatával járó kockázatok komoly veszélyt jelentenek a dolgozókra. A megfelelő használati, kezelési és tárolási útmutató a balesetek és a megbetegedések megelőzésének kulcsfontosságú tényezője. Az ILO ezt felismerve és, hogy világszerte megvédje a dolgozókat, olyan könnyen elérhető információforrásokat nyújt, mint például a veszélyes anyagok egységes osztályozási rendszere.

Erőszakos bűncselekmények a munkahelyen sajnos nem jelentenek új keletű problémát, azonban csak mostanában vált felismerhetővé az a lehetséges veszély, amelyet a dolgozók egészségére és termelékenységére gyakorolhatnak. Az ILO ezért kialakított egy a munkahelyi bűncselekményekkel kapcsolatos szabályozást, amelyet hasznos eszközként nyújt a kormányzatoknak, a munkáltatóknak és a munkavállalóknak, hogy megelőzhessék az ilyen bűncselekményeket.

A tüdő megbetegedéséből eredő halálesetek százezreit, az azbesztet, kovaföldet (szilíciumdioxid) és más veszélyes anyagokat tartalmazó por belégzése okozza, és ez a tény azért is sokkal tragikusabb, mert a károsodás megelőzhető. A kormányzatok, a munkáltatók és a dolgozók

megfelelő hozzáállásával jelentős változás érhető el. Az ILO nemcsak eljárási keretet nyújt ehhez a változtatási tevékenységhez, hanem gyakorlati ismereteket, oktatást is nyújt.

Munkavédelem a kibővült Európai Unióban

Közösségi munkabiztonsági és munkaegészségügyi stratégia

A munkahelyi egészségvédelem nemcsak a balesetektől, vagy a foglalkozási ártalmaktól való mentességet jelenti, hanem a pszichés, az erkölcsi és társas jól-létet is magába foglalja, amelyek a minőségi munka és a munkaerő hatékonyságának is fontos tényezői.

Az újonnan kifejlesztett 2002-2006-ig szóló Közösségi munkabiztonsági és munkaegészségügyi stratégia figyelembe veszi a társadalomban és a munka világában végbemenő változásokat. A stratégia a megelőzésre alapozva, és a foglalkoztatási, egészségügyi, munkavédelmi területek szereplőinek kapcsolatára építve holisztikusan közelíti meg a munkahelyi közérzetet.

A stratégia célja továbbá az is, hogy olyan nyílt légkört teremtsen a fennálló jogi szabályozás hatékonyabb felhasználásával és az emberek foglalkozási ártalmakkal kapcsolatos tudásának bővítésével, amely elősegíti a veszélyek megelőzését. A stratégia az egyes tagállamokat is felszólítja, hogy a munkahelyi balesetek és megbetegedések számát csökkentő nemzeti célkitűzéseket fogadjanak el.

A stratégia legfontosabb célkitűzései:

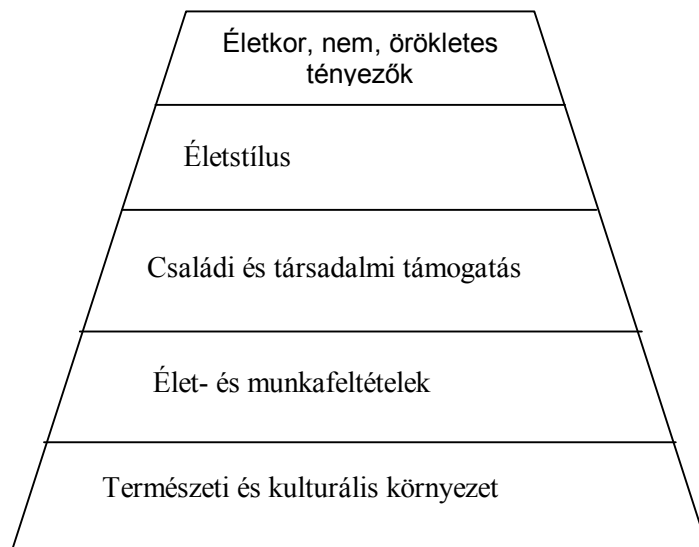
- Munkabalesetek számának további folyamatos csökkentése
- Munkakörülmények javítása
- Nők helyzetének javítása
- A stressz és a zaklatás elterjedésének megakadályozása
- A globalizáció kihívásainak kezelése
- Partneri viszonyok kialakítása a foglalkoztatási, egészségügyi és munkavédelmi szakemberek között
- Fenntartható fejlődés megvalósítása

- Foglalkozás-egészségügy területéről az azbeszt és zajártalom okozta, valamint a mozgásszervrendszeri megbetegedések elleni küzdelem

Mire számíthatunk munkavédelmi szempontból az Unióhoz való csatlakozás után?

- Az Unióban a munkavédelem egyelőre nem szociális kérdés
- A vállalatok versenyképességük folyamatos növelésére kényszerülnek
- Legdrágább termelési eszköz a munkavállaló, ennek ellenére kiszolgáltatott helyzetben van
- Önálló balesetbiztosítás és kiemelt szintű gyógyellátás igénybevételenek elterjedése a mielőbbi munkához való visszatérés reményében
- Hatékony rehabilitáció
- Érdekegyeztetés reformja, szakszervezetek megerősödése
- Szigorú állami ellenőrzés
- Munkaadók- munkavállalók konfliktusai, sztrájkhangulat

Az egészséget meghatározó fő tényezők

Forrás: The social situation in the European Union – 2003

A régi és az új tagállamokban tapasztalható munkafeltételek összehasonlítása

A leglényegesebb eltérések

Az EU jövődő új tagállamaiban a zajból és vibrációból, valamint a helytelen (gyakran kényszerű) testtartásból fakadó ártalmak magasabb kockázati tényezőt jelentenek, mint a régi tagállamokban. A munkakörülmények miatt több dolgozó érzi veszélyeztetve is az egészségét ezekben az országokban (40% a csatlakozó országokban, míg 27% az EU-ban).

A foglalkozási ártalmak tehát erősebben jelentkeznek az újonnan csatlakozó országokban, különösen a kimerültséget és a mozgásszervi rendellenességeket illetően.

Munkaintenzitás

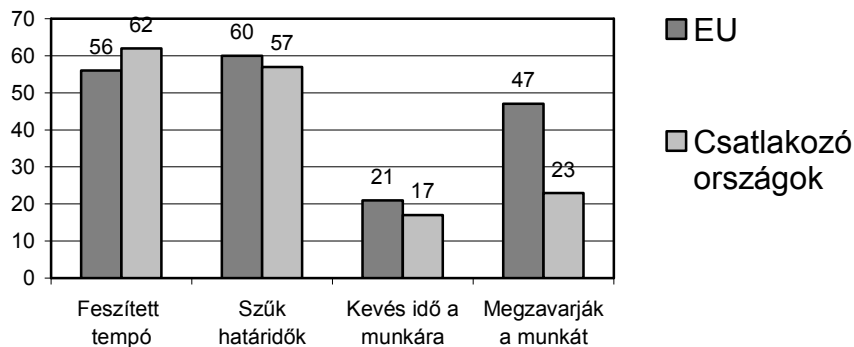
A munkaintenzitás növekedése jellemzővé vált az EU-ra az elmúlt tíz esztendő során. Míg a leendő tagállamokban magasabb azok aránya, akik a túl gyors munkavégzésről panaszkodnak, (62% a csatlakozó országokban, 56% az EU-ban) a szoros határidőket kevesebben tartják problémának, mint a régi tagállamokban (57% a csatlakozó országokban, 60% az EU-ban), és többen nyilatkoztak arról, hogy elegendő idő áll a munkájuk elvégzésére.

Ehhez hozzá kell tenni azt, hogy a leendő tagállamok dolgozói közül kevesebben panaszkodtak arról is, hogy mások esetleg megzavarnák, félbeszakítanak munkájukat (24%-uknak szakítják csak félbe a munkáját gyakran, vagy nagyon gyakran, míg az EU-ban 47%-uknak). Ezek, és az előbbi jellegzetességek arra utalnak, hogy a csatlakozó országokban sokkal hagyományosabb munkaszervezetek működnek még, mint az EU-ban.

Munkájuk során mind a kereskedelemben, mind, pedig a termelésben dolgozó fizikai munkások tapasztalják leginkább az idő szorítását. A

munkások Cipruson, Máltán, Lengyelországban és Romániában panaszkodnak a leginkább a feszített munkára, míg Cipruson, a Cseh Köztársaságban és Máltán a szoros határidők is problémát jelentenek. A feszített munkavégzésnek kitett dolgozók több mozgásszervi rendellenességről, magasabb fokú kimerültségről és stresszről számolnak be, mint mások. A felmérések szerint a munkaintenzitás növekedése az egészségi problémák növekedésével eredményezi.

Munkaintenzitás (a válaszok megoszlása szerint)

Forrás: Working conditions in candidate countries and the European Union.
European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions

Munkaidő

A dolgozók (alkalmazottak és önfoglalkoztatók egyaránt) a csatlakozó országokban hosszabb ideig dolgoznak, átlagosan 44,4 órát hetente, (az EU átlag csupán 38,2 óra) a férfiak kissé többet, (45,4 óra) mint a nők (43,3 óra). Az alkalmazottak 42,2 órát dolgoznak hetente (36,7 órát az EU-ban). Az összes foglalkoztatott napi munkaideje is hosszabb (44%-

nak több mint 10 óra naponta). A részmunkaidőben foglalkoztatottak aránya alacsonyabb (7%), mint az EU-ban (17%).

A csatlakozó országokban nemcsak ritkább a részmunkaidős foglalkoztatás, de a férfiak és nők aránya is egyenlőbben oszlik meg, mint az EU-ban. A férfiak 6%-a (EU-ban 7%), a nők 9%-a (EU-ban 32 %) részmunkaidős foglalkoztatott.

Úgy tűnik, hogy a részmunkaidős állás kevésbé bizonyul kielégítőnek a csatlakozó országok munkavállalói számára. 46% -uk elégedetlen a munkaórák számával (az EU-ban csupán 33%-uk érez így).

A munkahelyre történő oda-vissza utazással töltött idő hosszabb, átlagosan 46 perc naponta a leendő tagállamokban, míg az EU-ban csak 37 perc.

Az éjszakai munka és a túlóra is gyakoribb, a dolgozók 21%-a dolgozik éjjel (az EU-ban 19%-a) 23%-a túlórázik, (az EU-ban 20%-a) és 37%-a dolgozik vasárnaponként is (az EU-ban 27%-a).

A heti munkaidő hossza

EU15	38,3
Lengyelország	41,5
Cseh Köztársaság	42,3
Magyarország	42,9
Szlovákia	42,9
Bulgária	43,8
Litvánia	44,3
Csatlakozó országok	44,4

Forrás: Working conditions in candidate countries and the European Union.
European Foundation for the Improvement of Living and Working
Conditions

A szokásostól eltérő időbeosztás szerinti munkavégzés (különböző napi munkaóraszám, különböző heti munkanapszám) elterjedtsége a leendő tagállamokban és az EU-ban hasonló, de az egyes országok közötti

eltérés jelentős. A szokásostól eltérő időbeosztás leginkább a Cseh Köztársaságban, Észtországban, Lettországban és Szlovéniában jellemző a munkavégzésre.

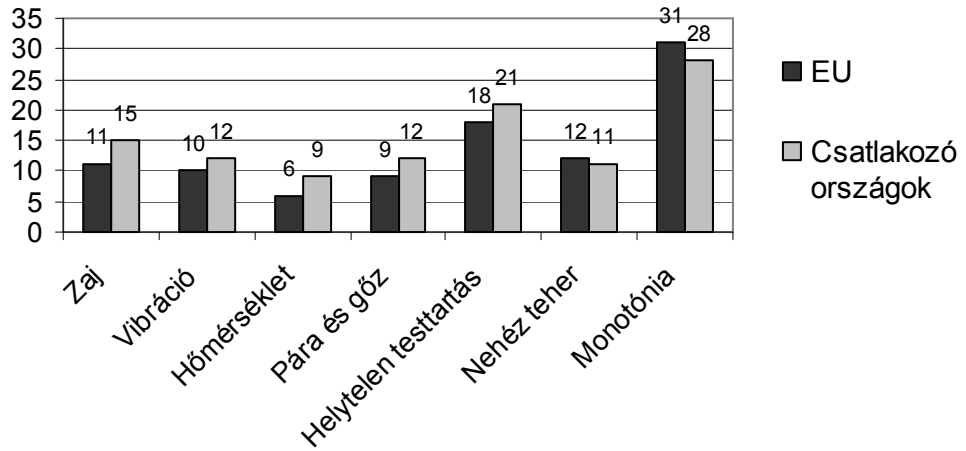
Forrás: Working conditions in candidate countries and the European Union.
European Foundation for the Improvement of Living and Working
Conditions

Fizikai kockázati tényezők

A leendő tagállamokban dolgozók szinte minden tényező terén jelentősebb fizikai ártalmaknak vannak kitéve, különösen a zaj-, a hő- és az egyoldalú munkaterheléssel járó ártalmak jelentősek.

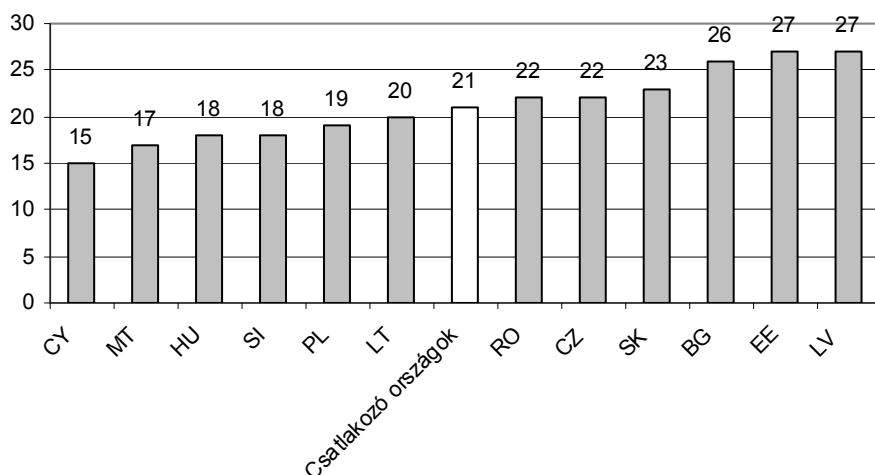
Egyébként az egyéni védőfelszerelés használata jobban elterjedt ebben a régióban, különösen Lengyelországban, Romániában és Szlovéniában, mint a régi EU tagállamokban. Ez a tény, valamint az, hogy a dolgozók 92 % informált a fizikai kockázatokat illetően, különösen a Cseh Köztársaságban és Lengyelországban (az EU-ban csak 89%), arra enged következtetni, hogy a csatlakozó államokban hatékonyabb az egyéni egészség- és munkavédelmi megelőzés, mint az EU-ban.

Főbb kockázati tényezők

Lényeges különbségek vannak azonban az egyes országok között a fizikai kockázatok szintjét illetően. Az egyoldalú munkaterhelés legkevésbé a Cseh Köztársaságban és Szlovákiában jelent problémát, a ciprusi munkások viszont a leginkább veszélyeztetettek ebből a szempontból.

Éjszakai munka a csatlakozó országokban (óra/hét)

Forrás :Working conditions in candidate countries and the European Union.
European Foundation for the Improvement of Living and Working
Conditions

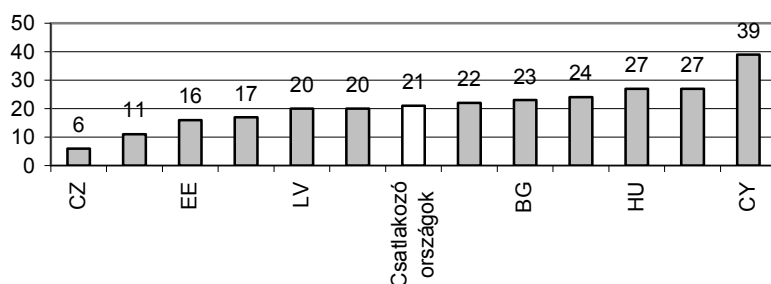
Egészség és munka

Míg a leendő tagállamok dolgozóinak 40%-a aggódik az egészségi és munkavédelmi kockázatok miatt, addig az EU-ban ez az arány csupán 27%. A dolgozók által megemlített egészségi problémákat is figyelembe véve, ez a magas arány arra enged következtetni, hogy a munkavégzéssel összefüggő egészségi problémák elterjedtebbek, mint az EU-ban.

A leggyakrabban említett foglalkozási ártalom okozta egészségi problémák a következők:

- Kimerültség: 41%
- Hát- és derékfájdalmak: 34%
- Stressz: 29%
- Nyaki és vállövi izomfájdalmak: 24%
- Forrás: Working conditions in candidate countries and the European Union. European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions

Helytelen testtartásban végzett munka (teljes munkaidő százalékában)

Csak kevés eltérés van a leendő és a jelenlegi tagállamok között a munkahelyi erőszak elterjedtségét, a megfélemlítést és a hátrányos megkülönböztetést illetően. Az egyetlen említésre méltó különbség a nemi diszkrimináció terén tapasztalható (a nők hátrányos megkülönböztetése erőteljesebb a csatlakozó országokban, mint az EU-ban).

A munka fenntarthatósága, amely azt a képességet jelzi, hogy valaki 60 éves koráig ugyanazt a munkát végezheti, alacsonyabb a csatlakozó országokban, mint az EU-ban. Amíg az EU-ban dolgozók 58%-a gondolja úgy, hogy 60 éves koráig meg tudja tartani jelenlegi állását, addig a leendő tagállamok dolgozóinak csupán 50%-a.

A munkával való elégedettség is alacsonyabb a keleti régióban, mint az EU-ban (73% szemben a 84%-kal). Egyébként nem könnyű következtetéseket levonni a munkával való elégedettség alapján, mivel a munkafeltételeket vizsgáló felmérés szerint a kockázatosabb, veszélyesebb munka nyomán a munkával való elégedettség érzése is növekszik.

A munkavédelem Magyarországon

A munkavédelem érdek-kifejezési lehetőségei

A munkavédelem érdek-kifejezési lehetősége makroszinten az Országos Munkavédelmi Bizottságon keresztül valósul meg. A Bizottság egyik fő célja, hogy elérje a munkahelyi egészségbiztosítási rendszer bevezetését.

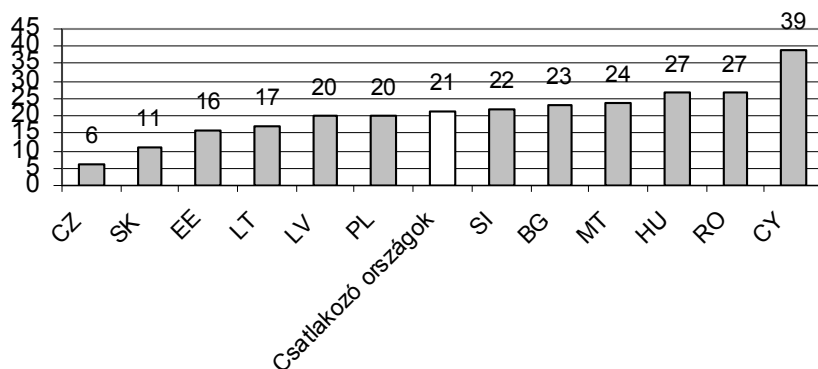
A munkahelyi szintű érdek-kifejezési lehetőség a szakszervezeteken, az üzemi tanácsokon és a választott munkavédelmi képviselőkön keresztül jutnak érvényre.

A Munka Törvénykönyve szerint a szakszervezetek jogosultak ellenőrizni a munkakörülményekre vonatkozó szabályok megtartását, joguk van álláspontjukat kifejteni, intézkedéseket kezdeményezni, tájékoztatást kérni, kifogást benyújtani, képviseletet ellátni, munkavédelmi képviselői választásban közreműködni, kollektív szerződést munkavédelmi tartalommal ellátni.

Az üzemi tanácsok egyedi részvételi jogait gyakorolva a munkavállalók jogosultak a munkáltató jóléti, szociális, szervezési, rehabilitációs intézkedéseinek, belső szabályozásának előzetes véleményezésére.

A legfontosabb helyi szintű érdek-kifejezési lehetőséget a munkavédelem terén természetesen a megválasztott munkavédelmi képviselő (bizottság) nyújthatja a munkavállalóknak.

Helytelen testtartásban végzett munka (teljes munkaidő százalékában)

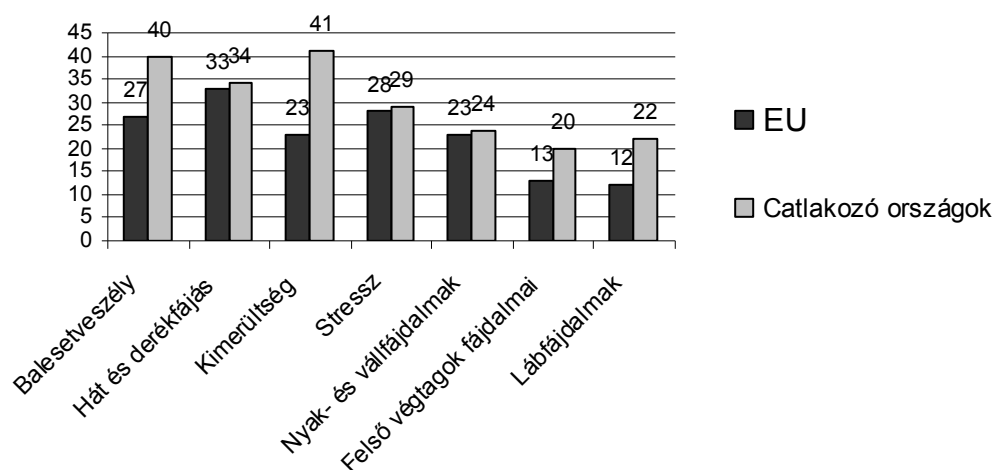
Mit várnak el a munkavállalók a munkahelyi egészségbiztosítási rendszertől?

- Hagyja érintetlenül a keredvezményes nyugdíjrendszert
- A kockázatarányos biztosítási rendszeren keresztül ösztönözze a munkáltatót a korszerű munkavédelemre, ezáltal javítsa a munkakörülményeket
- Biztosítsa kiemelt szintű gyógyellátást és rehabilitációs lehetőséget a munkához való mielőbbi visszatéréshez.

Milyen lehetőségeket nyújt munkahelyi egészségbiztosítási rendszerben a kockázatarányos biztosítási díjak alkalmazása?

- Megelőzi a munkavégzésből, munkakörnyezetből eredő, vagy azokkal összefüggésbe hozható egészségkárosodásokat, munkabaleseteket
- Csökkenti azok számát és súlyosságát
- Biztosítja a károsodottak teljes körű, színvonalas egészségügyi ellátását és komplex rehabilitációjukat

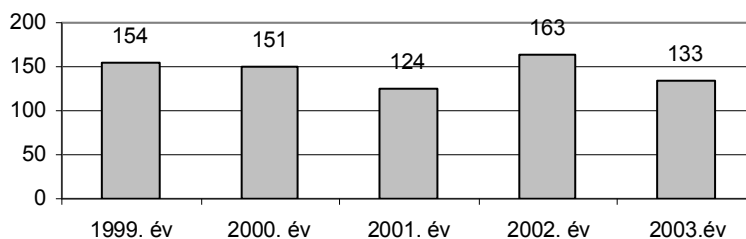
Főbb foglalkozási ártalmak (százalékos megoszlás)

- Elősegíti a munkába való visszatérésüket.

Az Országos Munkabiztonsági és Munkaügyi Főfelügyelőség tájékoztatója a 2002. évi munkabalesetek alakulásáról.

14. ábra - Halálos munkabalesetek számának alakulása Magyarországon (1999-2003)

A tájékoztató a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. tv. 17. § (3) pontja alapján készült. A táblázatban használt fogalmak megegyeznek a törvény 87. §-ának 3. pontjában szereplő meghatározásokkal.

Munkabaleset

Az a baleset, amely a munkavállalót szervezett munkavégzés során, vagy azzal összefüggésben éri, annak helyétől és időpontjától és a munkavállaló (sérült) közrehatásának mértékétől függetlenül.

Súlyos az a munkabaleset, amely:

a) a sérült halálát (halálos munkabaleset az a baleset is, amely bekövetkezésétől számított 90 napon belül a sérült orvosi szakvélemény szerint a balesettel összefüggésben életét vesztette), magzata vagy újszülöttjének halálát, önálló életvezetését gátló maradandó károsodását;

b) valamely érzékszerv (vagy érzékelő-képesség) és a reprodukációs képesség elvesztését, illetve jelentős mértékű károsodását okozta;

c) orvosi vélemény szerint életveszélyes sérülést, egészségkárosodást;

d) súlyos csonkulást, hüvelykujj vagy kéz, láb két vagy több ujjja nagyobb részének elvesztését (továbbá ennél súlyosabb esetek);

e) beszélőképesség elvesztését vagy feltűnő eltorzulást, bénulást, illetőleg elmezavart okozott.

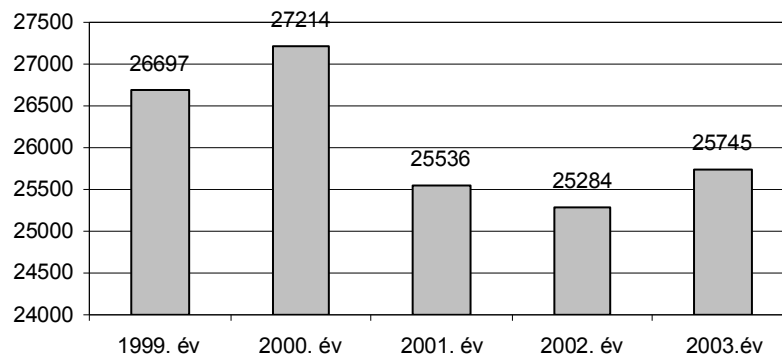
Csonkulásos munkabaleset az a munkabaleset, amely:

bármely ujj első percének az elvesztését eredményezi, továbbá az ennél súlyosabb esetek.

A tájékoztató csak az Országos Munkabiztonsági és Munkaügyi Főfelügyelőség hatáskörébe tartozó adatokat tartalmazza. A munkabaleseti adatok a három napot meghaladó keresőképtelenséget, ill. a halált okozó munkabaleseteket tartalmazzák.

Forrás: OMMF

13. ábra - Munkabalesetek alakulása Magyarországon (1999-2003)

A megyékben nyilvántartott munkabalesetek száma és aránya 2002-ben – összes, halálos, összes súlyos – az országos adatokhoz viszonyítva (OMMF)

	Összes baleset	Előző év %-ában	Az összes b. % -ában	Halálos b. száma	Az összes h. % -ában	Összes súlyos b. száma	Az összes s. % -ában
Buda-pest	4.518	97,4	17,84	25	15,34	38	14,50
Baranya	803	96,3	3,18	5	3,07	9	3,44
Bács-Kiskun	1.168	99,3	4,62	5	3,07	11	4,20
Békés	1.037	86,5	4,10	1	0,61	3	1,15
Borsod-A.-Z.	1.579	103,4	6,25	10	6,13	20	7,63
Csongrád	930	97,2	3,68	6	3,68	9	3,44
Fejér	1.325	92,1	5,24	16	9,82	23	8,78
Győr M. S	1.692	86,4	6,69	9	5,52	16	6,11
Hajdú-Bihar	1.126	100,1	4,45	9	5,52	15	5,73
Heves	841	103,2	3,33	5	3,07	9	3,44
Komárom E.	1.284	103,0	5,08	6	3,68	10	3,82
Nógrád	918	113,3	3,63	1	0,61	4	1,53
Pest	1.866	104,1	7,38	23	14,11	31	11,83
Somogy	672	104,3	2,66	6	3,68	9	3,44

Sza- bolcs- Sz.-.B.	899	108,6	3,56	9	5,52	15	5,73
Jász N.Sz	1.186	110,4	4,69	10	6,13	17	6,49
Tolna	814	105,9	3,22	1	0,61	2	0,76
Vas	925	102,3	3,66	4	2,45	4	1,53
Veszp- rém	1.129	97,8	4,47	6	3,68	10	3,82
Zala	470	85,3	1,86	1	0,61	2	0,76
Külföld	102	110,9	0,40	5	3,07	5	1,91
Össze- sen	25.284	99,0	100,0 0	163	100,0 0	262	100,0 0

A munkabalesetek alakulása a beküldött és feldolgozott jegyzőkönyvek alapján 2002-ben (OMMF)

Szakágazat	Összes baleset	Csonkulásos összesen	Halálos	Súlyos csonkulásos	Súlyos összesen	Egyéb súlyos
Mezőgazdaság, vadgazdálkodás és szolgáltatások	1635	16	12	3	22	7
Bányászat	22	0	0	0	0	0
Élelmiszerek és italok gyártása	2483	18	6	1	7	0
Dohánytermékek gyártása	20	1	0	0	0	0
Textíliák gyártása	381	5	1	2	3	0

Ruházati termékek gyártása, szőrme-kikészítés	283	3	0	2	2	0
Bőrkikészítés, bőrtermékek és lábbeli gyártása	153	3	0	1	1	0
Fafeldolgozás	456	19	3	7	11	1
Papírgyártás, kiadói, nyomdai tevékenység	372	9	2	1	4	1
Kőolaj-feldolgozás és kocszgyártás, nukleáris fűtőanyag gyártása	70	1	2	0	3	1
Vegyí alapanyagok és termékek gyártása	397	3	2	0	3	1
Gumi- és műanyag termékek gyártása	735	9	2	4	6	0
Nem fém ásványi termékek gyártása	656	8	1	0	1	0
Kohászat	739	12	0	4	6	2
Fémfeldolgozási termékek gyártása	1311	34	3	9	14	2
Gépek, gépi berendezések gyártása és javítása	1283	18	2	5	8	1
Irodagép- és számítógépgyártás	721	11	2	2	5	1
Híradástechnikai termékek gyártása és javítása	459	2	0	0	1	1
Műszergyártás és – javítás	92	0	0	0	0	0

Közúti gépjárműgyártás	825	7	0	1	1	0
Bútorgyártás, egyéb feldolgozóipari termékek gyártása	410	16	0	2	2	0
Nyersanyag visszanyerése hulladékból	29	0	0	0	0	0
Villamosenergia -, gáz- és hőellátás	247	1	3	0	3	0
Víztermelés, -kezelés és -elosztás	194	2	1	0	2	1
Építőipar	1462	22	49	3	64	12
Közúti jármű- és üzemanyag-kereskedelem	277	4	1	0	3	2
Nagykereskedelem	980	10	7	1	11	3
Kiskereskedelem	1079	5	6	1	7	0
Szálláshely szolgáltatás és vendéglátás	454	2	4	0	4	0

A munkahelyi balesetek sok esetben azért következnek be, mert a vállalatok nem tesznek meg mindent a munkahely biztonságosabbá tételéért. Néhány vállalatnál már léteznek olyan intézkedések, amelyek ezt a célt szolgálják: Ilyen a(z)

- Egészség és munkavédelmi terv, amely rögzíti, hogy a gyár megfelelő intézkedéseket tesz a munkahelyi balesetek és foglalkozási megbetegedések megelőzésére.
- Egyéni teljesítmény értékelés, amely az egyéni egészség és munkavédelmi feladatok meghatározása.
- A dolgozók bevonása, olyan programok szervezése, amelyben a dolgozók aktívan részt vesznek a telephely munkavédelmi, munkaegészségügyi programjában.

- Munkavédelmi szaktevékenység, amely magában foglalja a munkavédelmi szakértő kijelölését.
- Balesetek és foglalkoztatási megbetegedések bejelentése és kivizsgálása.
- Oktatás képzés
- Munkavédelmi szemlék
- Külső vállalkozók munkavédelmi oktatása
- Egyéni védőeszközök beszerzése
- Vészhelyzet kezelés, havi gyakorlás
- Munkabiztonsági kockázat-felmérés
- Új berendezések és technológiák elemzése
- Ergonómiai szempontok érvényesítése
- Foglalkozásegészségügyi szolgálat működtetése
- A munkavédelmi és az egészségvédelmi program értékelése

Munkavédelemmel foglalkozó információforrások

Díjmentesen hívható zöld telefonszámok

- Az OMMF Munkavédelmi Információs Szolgálatának telefonszámai:
- Munkahelyi biztonsággal kapcsolatban: 06 80 204 292
- Munkahelyi egészséggel kapcsolatban: 06 80 204 264

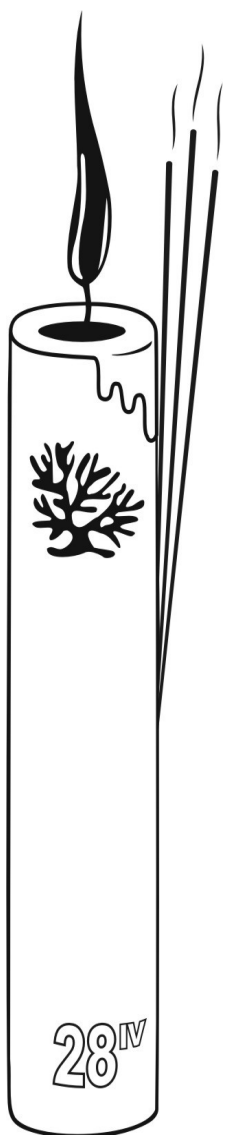
Magyar nyelvű internetes honlapok:

- www.antsz.hu – Az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat honlapja
- www.fokuszpont.hu – Az Európai Munkavédelmi Ügynökség magyar nyelvű honlapja
- www.mkk.org.hu – A Munkavédelmi Kutatási Közalapítvány honlapja
- www.mvkepviselo.hu – A Munkavédelmi Képviselőkért Alapítvány honlapja
- www.oefi.hu – Az Országos Egészségfejlesztési Intézet honlapja
- www.ommf.hu – Az Országos Munkabiztonsági és Munkaügyi Főfelügyelőség honlapja

Idegen nyelvű internetes honlapok:

- www.europe.osha.eu.int – Az Európai Munkavédelmi Ügynökség honlapja
- www.ilo.org/safework - A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet munkavédelemmel foglalkozó honlapja
- www.tuc.org.uk – A Szakszervezetek Kongresszusának honlapja
- www.who.int – A Világ Egészségügyi Szervezet honlapja

Nemzetközi Emléknap

Április 28. a munkahelyi balesetekben megsérült vagy elhunyt munkavállalók emléknapja.

1996. április 28-án, az ENSZ Fenntartható Fejlődés Bizottsága ülésén a szakszervezetek megemlékezést tartottak azokról a munkavállalókról, akik - különösen az elfogadhatatlan termelési formák miatt - megsérültek, megbetegedtek vagy meghaltak. Az Első Nemzetközi Emléknap óta, minden április 28-án egyének és szervezetek világszerte megemlékeznek az elhunyt, megsérült, vagy megbetegedett dolgozókról. Így tesznek a Szabad Szakszervezetek Nemzetközi Szövetsége és tagszervezetei, így a magyar szakszervezetek is.

A 2004-es év a világ egyik legszörnyűbb vegyi katasztrófájának huszadik évfordulója is egyben. A közép-indiai Bhopalban egy rovarirtó szer gyárból kiszivárgó gáz 2.500 embert ölt meg, és néhány óra leforgása alatt a környéken élők közül több mint 200.000-en szenvedtek súlyos egészség károsodásokat. Nem csak a gyárban dolgozók, hanem családjaik, szomszédaik, egész közösségek váltak áldozattá. Ez az évforduló arra szólít fel bennünket, hogy teremtsük meg végre azt a biztonságos munkavédelmi kultúrát, amelyben a kormányzatok, a munkáltatók és a dolgozók mindannyian eleget tesznek a munkavédelem és a megelőzés terén rájuk háruló felelősségüknek, hogy soha, sehol ne fordulhasson elő többet egy hasonló tragédia.

A szakszervezeti mozgalom rá szeretné irányítani

a figyelmet, hogy az év többi napján a munkavállalók és a munkáltatók közösen tegyenek meg mindent a munkahelyek biztonságossá tételéért, az év egy napján pedig, emlékezzenek az áldozatokra.

Emlékezzünk rájuk mi is egy perc csönddel, és gyertyagyújtással - ahogy a világon mindenütt.

Az április 28-án meggyújtott gyertya és füstölópálca mint szimbólumok

Gyertya és méz:

A Nemzetközi Emléknapon meggyújtott gyertya általában méhviaszból, a méhek által készített lép természetes anyagából készül. A méhviasz összetevőjeként a méz a felnövekvő méhek egyetlen tápláléka, emellett a természetes édes íz kitűnő példája is. Jól szimbolizálja tehát magát az életet.

Gyertyabél és füstölópálca:

Az idő vékony vonalát jelképezik, lassú égésük és parázslásuk pedig, az idő múlását szimbolizálja. Arra is utalnak, hogy lehetőségünk van múltunk tragédiáitól egy biztonságosabb jövő felé haladni. A kanóc, és a füstölő pálcika növényi rostból készülnek, így az élet jelentőségét hangsúlyozzák. Minden évben a munka világának más és más területein szükséges a változás: 1996-ban a játégyári munkások; 1997-ben az ázsiai munkások; 1998-ban a gyermekmunka; 1999-ben a női munkások; 2000-ben a fiatal munkások helyzete került fókuszpontba. 2001-ben a biztonságos és fenntartható munkahelyekre; 2002-ben az erősebb munkabiztonságon keresztül megvalósuló közegészségügy fejlesztésre; 2003-ban a foglalkoztatók elszámoltathatóságára koncentrált a szakszervezeti mozgalom. 2004-ben pedig, a biztonságos és egészséges munkalehetőségek elérése jelenti a legfőbb kihívást.

Láng és a parázs:

Energiává alakítják az égő anyagot és ezzel április 28. uralkodó üzenetét hordozzák magukban. A láng és parázs a szenvedésre, a fájdalomra és a halálra utalnak. Az égés során felszabaduló hő az áldozatok és a

közösségek szenvedésével társul. A gyertyagyújtással azt is kifejezzük, hogy elutasítjuk a munkáltatóknak a munkabalesetekhez, megbetegedésekhez vezető hozzáállását.

A hamu:

Az égéssel járó veszteség, a pusztulás jelképe. A hamu gyakran megjelenik a levegő, a talaj, a víz és a munkahely szennyeződése között, de bármilyen, az égés okozta halál és rombolás utáni maradványban is. A kétségbeesés és a gyász érzéseit is szimbolizálja. A hamuból a változtatás ösztönzése, tudatos tettek, törekvések sürgető érzése fakad.

A megolvadt viasz és az illat:

A megolvadt viaszból, valamint a füstölő forró paraszából illatanyag szabadul fel, így a pusztító égés végül is a fény és az illatfelhő forrásának bizonyul. A méz finom illatát egyébként az élet és a reménység megtestesítőjének tartják.

Belső láng és belső parázs:

Az április 28-án meggyújtott gyertya és füstölőpálca azt a mindannyiunkban meglévő belső lángot is szimbolizálja, amely kollégánk, barátunk elvesztése fölött érzett fájdalomunkat tevékeny energiává alakítja, hogy a jövőben magunk is hozzájáruljunk a hasonló tragédiák megelőzéséhez.

Az élet fája:

A generációk gyertyáról gyertyára történő elmúlását jelképezi. Bronzból készült és arra a korai, 5000 évvel ezelőtti időszakra emlékeztet bennünket, amikor először vált specializáltabbá az emberi munka. Ez a fa minden olyan dolgozó emlékét hordozza, aki a legkorábbi múlttól mostanáig a munkája miatt veszítette el az életét, vagy sérült meg.

A fény és az árnyék:

A kölcsönhatásban lévő és szembenálló erőket képviselik, amelyeknek társadalmi változásban kell testet ölteniük. Az égés és az energia átalakulása egy és ugyanaz. Ezek a jelképek saját energiánk átalakítását

sürgetik, hogy támogassuk az életet és az élőket. A megemlékezés gyertyája május elsejéig égve marad, hogy a Nemzetközi Emléknapi az élet ünnepeként végződjön. Május elseje emlékeztet majd bennünket arra, hogy a belső lángot védenünk és őriznünk kell.

(A Szabad Szakszervezetek Nemzetközi Szövetsége tájékoztatója alapján)